

Bijlage Praktische aanbevelingen rondom labafname

Benodigde buizen en hoeveelheden

- Genetische diagnostiek: EDTA minimaal 2 ml
- Algemeen lab: Na/lithium heparine plasma (0.8 ml) + EDTA (0.5 ml) + bloedgas inclusief glucose en lactaat
- Metabole basisdiagnostiek:
 - Metabool plasma: Na/Li heparine 2 ml of EDTA (afhankelijk van het metabool laboratorium)
 - Metabole urine: ~10 ml. Bescherming tegen licht is niet nodig. Advies: overleg over hoeveelheid met metabool laboratorium, vaak is 5 ml al voldoende.

EDTA buis (paars)

Natrium/Lithium heparine buis (groen)

Microtainer versies

Praktische tips

- Bij het niet-zindelijke kind kan urine opgevangen worden door gazen in de luier te plaatsen. Nadat het kind geplast heeft kan de urine uit de gazen worden verkregen door ze in een grote voedingsspuit/ blaasspuit te stoppen, en dan de urine eruit te persen met de plunger/stamper (zie figuur 1).

Figuur 1. Spuit met groene plunger/stamper

- Nadrukkelijk advies het volledige genetische en metabole lab in te zetten. Aangezien DNA inzetten prioriteit heeft, is het advies te beginnen met EDTA-bloed zodat bij moeizame bloedafname je dit in ieder geval kan inzetten bij een kind met ontwikkelingsachterstand/verstandelijke beperking. Dus advies bij bloedafname als eerste de EDTA buis af te nemen (t.b.v. genetische diagnostiek), waarna Na/lithium heparine plasma (t.b.v. algemeen lab) en als laatste Na-Li heparinebuis (t.b.v. metabole diagnostiek).
- Om de logistiek rondom metabole bloedafname en verzending in de perifere ziekenhuizen te vergemakkelijken, kan overwogen worden om pakketjes te maken van aanvraagformulier en

de juiste bloedbuizen voor bloedafname. De mogelijkheid en wens hiertoe dient per academisch centrum, met metabool laboratorium, in samenwerking met de adherente ziekenhuizen vormgegeven te worden. Wanneer materiaal voor metabool basisdiagnostiek in een perifeer ziekenhuis wordt afgenomen/verzameld dient het volgende protocol gevolgd te worden:

- Het afgenomen volbloed-monster dient na afname zo snel mogelijk afgedraaid te worden en plasma ingevroren (bij -20 °C). Het dient tot verzending te blijven ingevroren en op droogijs verzonden te worden.
- Urinemonsters dienen op dezelfde wijze ingevroren en verzonden te worden.
- Gebruik helpend positief taalgebruik, afleidingstechnieken en pijnmedicatie zoals verdovende zalven (zie onderstaande voorbeelden in tabel 1 en/of <https://skills4comfort.nl/wp-content/uploads/FOLDER-HELPEND-TAALGEBRUIK-140321-ONLINE.pdf> en/of <https://kinderziekenhuis.nl/traumavrijekindzorg/>).

Leeftijdsgroep*	Technieken		Middelen	Optionele medische interventie**
	Lichamelijk comfort	Afleiding		
Baby (0-12 maanden)	Warmtedeken, hot/coldpack, fopspeen, licht dimmen, inbakken, wiegen, sucrose, babymassage, borstvoeding of houding voor comfort (huid-op-huid/buidelen)	Bellen blazen, zachte muziek, zingen, zacht praten	Bellenblaas, snoezelaar, licht-/beeldprojector, knuffel, rammelaar, speen, regenbuis/snoezelbuis	Pijnmedicatie (zoals verdovende zalf en pijnstillers) Middelen voor verlagen bewustzijn (sederende middelen) of algehele anesthesie (narcose) mits risicoschatting gemaakt is en ervaring mee
Dreumes (13-24 maanden)	Warmtedeken, hot/coldpack, ergens in knijpen (hand/stressbal), licht dimmen, op schoot, knuffelen, lichte massage of een geborgen manier van vasthouden (door ouder)	Bellen blazen, muziek, zingen, boekjes kijken, spelen met sieraden/sleutels, interactieve spelletjes	Bellenblaas, flapjes-/voelboekje, snoezelaar, licht-/beeldprojector, knuffel, rammelaar, speelgoed, speen, regenbuis/snoezelbuis, Buzzy®	Pijnmedicatie (zoals verdovende zalf en pijnstillers) Middelen voor verlagen bewustzijn (sederende middelen) of algehele anesthesie (narcose) mits risicoschatting gemaakt is en ervaring mee
Peuter/kleuter (2-5 jaar)	Warmtedeken, hot/coldpack, ergens in knijpen (hand/stressbal), licht dimmen, op schoot, knuffelen, lichte massage, een geborgen manier van vasthouden (door ouder) of diepe ademhaling	Aanmoedigen, belonen, geleide fantasie(verhaal), bellenblaas, filmpjes, muziek luisteren of maken, voorlezen, liedjes zingen, tellen, tekenen, taakgericht spel, gesprek voeren, positief taalgebruik, (woord) spelletjes	Bellenblaas, leesboekje, zoekboek, snoezelaar, licht-/beeldprojector, knuffel, speelgoed, regenbuis/snoezelbuis, mobiel, spelcomputer of tablet, Buzzy®	Pijnmedicatie (zoals verdovende zalf en pijnstillers) Middelen voor verlagen bewustzijn (sederende middelen of indien beschikbaar lachgas) of algehele anesthesie (narcose) mits risicoschatting gemaakt
Kind basisschoolleeftijd (6-12 jaar)	Warmtedeken, hot/coldpack, ergens in knijpen (hand/stressbal), licht dimmen, op schoot, knuffelen, ademhalings- en ontspanningsoefeningen, aanraking of lichte massage (door ouder)	Aanmoedigen, belonen, geleide fantasie(verhaal), bellenblaas, filmpjes, muziek luisteren of maken, voorlezen, liedjes zingen, tellen, lezen, taakgericht spel, betrekken bij handeling, gesprek voeren, positief taalgebruik, (woord) spelletjes	VR-bril, bellenblaas, leesboek, zoekboek, toverhandschoen, licht-/beeldprojector, knuffel, speelgoed, regenbuis/snoezelbuis, mobiel, spelcomputer of tablet, Buzzy®	Pijnmedicatie (zoals verdovende zalf en pijnstillers) Middelen voor verlagen bewustzijn (sederende middelen of indien beschikbaar lachgas) of algehele anesthesie (narcose) mits risicoschatting gemaakt
Tiener (13-18 jaar)	Warmtedeken, hot/coldpack, ergens in knijpen (hand, stressbal), licht dimmen, ademhalings- en ontspanningsoefeningen, aanraking of lichte massage (door ouder)	Aanmoedigen, belonen, geleide fantasie(verhaal), filmpjes, taakgericht spel, betrekken bij handeling, muziek luisteren of maken, luisteren naar een verhaal, gesprek voeren, positief taalgebruik	VR-bril, zoekboek, licht-/beeldprojector, mobiel, spelcomputer of tablet, Buzzy®	Pijnmedicatie (zoals verdovende zalf en pijnstillers) Middelen voor verlagen bewustzijn (sederende middelen of indien beschikbaar lachgas) of algehele anesthesie (narcose) mits risicoschatting gemaakt

Tabel 1. Voorbeelden van technieken, middelen en optionele medische interventies die in te zetten zijn tijdens medisch handelen bij kinderen. Bron: https://kinderzorg.nl/wp-content/uploads/2022/12/Infosheet-Middelen-Technieken-en-Interventies_links_v05.pdf

- Bij kinderen die zeer moeilijk/niet te prikken zijn vanwege extreme angst/verzet is te overwegen de bloedafname te combineren met een narcose om andere (vaak tandheelkundige) redenen. Informeer bij lokale (genetische) laboratorium naar alternatieven wanneer bloedafname absoluut niet mogelijk is.
- DNA-onderzoek dat bij ouders gedaan wordt om met het DNA van hun kind te vergelijken ('trio'), valt onder de zorgverzekering van het kind. Kruis hiervoor op het labformulier de optie 'declaratie op kind' aan.

Zie voor uitleg aan ouders van patiënt over uitgebreid DNA-onderzoek:

<https://www.vkgn.org/files/7745/20210121%20Informatie%20uitgebreid%20DNA-onderzoek%20-%20Ouders%20pati%C3%ABnt.pdf>